No. 2438 Zaterdag 11 October 1930. 47ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: Pastorie Otrabanda, Tel. 507.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f.0.50 voor elken regel meer 10 cts.

UIT HET CURAÇAOSCHE LEVEN.

door H. M. H.

De Haven.

De hoofdader van ons Curaçaosche leven was, en is nog steeds onze mooie haven. Met betrekkelijk groote nauwkeurigheid geven de oudste kaarten van Curaçao de verschillende baaien aan de Zuidkust van ons eiland: maar de Noordkant is er zeer willekeurig op afgeteekend. En de reden hiervan wordt voldoende verklaard door het bijschrift: „Toda esta costa de la parte de Norte es bravo y no se puede tomar puerto". Ze was niet geschikt voor havens.

Ook op de eerste kaart der Hollanders is het meeste werk gemaakt van de Zuidkust met zijn havens en baaien, omdat alleen deze voor de schepen toegankelijk was en van belang. En hoewel het zout der salignes voor onze voorvaderen wel het hoofdmotief was bij de verovering in 1634, toch kreeg in latere jaren, toen de W. I. C. vooral een N. V. geworden was, tot het veroveren van Spaansche retourvloten, Curaçao enkel belang door zijn schitterende haven, die als sedem belli, den vijand ernstig afbreuk kon doen in de West-Indische wateren.

Tijdens de slechte economische toestand in de 19e eeuw, bleef Curaçao, vanwege zijn haven, hoop bewaren op betere dagen. Zouden deze komen na de doorgraving van het Panamakanaal? Het viel tegen. Maar de vestiging der Petroleumindustrie ook niet op de laatste plaats vanwege de haven, bracht eindelijk de zoolang verbeide opbloei.

Steeds dan ook heeft men hier belang gesteld in onze haven; en zooals eenige jaren geleden, het toenmalige lid Gorsira in de Koloniale Raad zeide: nimmer is dit college afkeerig geweest van het verstrekken van gelden, wanneer het de verbetering betrof van dezen levensader van Curaçao.

Geven we eens even een overzicht van de laatste 50 jaren.

In 1877 had de orkaan de haven voor een groot gedeelte verzand; doch in 1884 was dit euvel weer verholpen, doordat er in dat jaar 9 duizend kub. M. zand en koraal werd uitgebaggerd.

Bij de opening van het Panamakanaal werd de belangstelling voor onze haven weer grooter. Uit dien tijd dagteekent het bekende plan Lidt de Jeude, die de haven geheel wilde verbeteren, en de havenmond aldus wilde verbreeden, dat de minimum breedte op een afstand van 150 M. van de kustlijn, in plaats van ± 55 M., gelijk toen, 100 M. zou bedragen, terwijl de diepte zou zijn 10.30 M.-CP.

Tot uitvoering van dit plan kwam men niet; maar enkele jaren later werd door het Gouvernement de havenmond gebracht op 65 M. breedte.

In de jaren 1916-17 werden er ruim 12 duizend kub. M. grond uit onze havenmond verwijderd, waardoor de vaargeul toen gebracht werd op 80 M. breedte, met een gebroken aslijn, bij een diepte van 10.80 M. Gemiddeld gerekend, kostte dit bagger werk ~f. 40 per kub. M.

Alle schepen welke het Panama kanaal door moesten, zouden nu Curaçao kunnen aandoen.

Terwijl er intusschen na den oorlog, aan de kadeverbetering ernstig gewerkt was door de Firma Maduro en de K. N. S. M.; en het Gouvernement de Handelskade liet onder handen nemen, die we na een echte lijdensgeschiedenis in dit jaar hopen klaar te zien, werd onder den vorigen Directeur van O. W., den Heer van Rosse, een nieuwe havenverbetering ontworpen, in den geest van bovengenoemd plan Lidt de Jeude, en de uitvoering daarvan opgedragen aan de Firma Dyckerhoff en Widmann.

De werken, aan deze Firma opgedragen werden onder leiding van den Ir. Schumacher door haar met een uitgebreid machinepark op zoodanige wijze uitgevoerd, dat deze werken, welke o. a. ook den pierbouw en het baggerwerk op Aruba omvatten, hoogst waarschijnlijk nog voor het einde van dit jaar, en dus een half jaar vóór den gestelden opleveringstermijn gereed zullen zijn.

Met groote belangstelling zag Curaçao hier op 15 Mei '29 van de Bahama's binnen komen, de door deze Firma van het Engelsche Gouvernement gekochte lepelbaggermachine Lucayan, die op den 27en van dezelfde maand haar werk hier begon. Het reuzengevaarte met zijn lepel van 6,5 kub. M. inhoud, heeft heel wat bekijks gehad. Zulke enorme steenblokken en rotsen, werden door de 600 P. K. machine van den bodem getild dat de baggerschuiten ze niet dragen konden, en ze eenvoudig op de wal gebracht moesten worden. Op zijn drie pooten of ankerpalen, die elk maar even 27 duizend kilo wogen, heeft die machine hier staan te werken in de haven, met enkele onderbrekingen tot 22 Maart 1930 toe. En van de geweldige arbeidsprestatie krijgen we eerst een idee, wanneer we het cijfer weten van 202 duizend kub. M., wat deze kolos uit de haven gelepeld heeft, en dit cijfer vergelijken met de getalletjes, welke we boven vermeldden uit de jaren 1884 en 1916.

Uit de havenmond alleen, werden 110 duizend kub. M. weggebaggerd en de rest bij de hoeken aan de Groote werf en Fort Nassau; want ook hier onderging de St. Annabaai verbeteringen, waarover thans nog in scheepvaartkringen met groote waardeering en tevredenheid gesproken wordt.

Men behoefde geen deskundige te zijn op scheepvaartgebied, om bij een doorvaart naar het Schottegat, eenige jaren geleden, te kunnen zien, hoe de punt bij de Groote werf een een leelijke sta-in-den-weg was voor de navigatie. Vooral binnenkomende schepen hadden er last van; nog meer zelfs, als van de oogenschijnlijk ergere hinderpaal, welke men Rancamaster noemt n. l. de rotshoogte, waar het vroegere seinhuis staat, tusschen de Westwerf en werf der Maduro's.

Aan de Groote werf begon de Lucayan haar eerste arbeid. Ruim 43 duizend kub. M. werden hier weggegraven over een lengte van 240 M. met grootste breedte van 35. Daarna werd hier voor een nieuwe kade een damwand geslagen, met palen van 11 tot 13 M. lengte recht door, langs de Kleine werf, tot de hoek van de ingang van het Waaigat. Deze kade in haar geheel 437 M. lang, en waarin 1 millioen, 140 duizend kilo ijzer verwerkt is, was klaar op 23 Jan 1930, voor wat het gedeelte betreft langs de de Groote werf, en eenige dagen later lag hier reeds gemeerd het groote toeristenschip, de Caledonia. De kleine werf kwam klaar in Oct.; door gebrek aan baggerspecie voor de achtervulling der Bads was dit werk ietwat vertraagd.

Deze mooie nieuwe kade is grootendeels ten voordeele geweest, van de eigenares der werven, de Curaçao Trading Company. En menigeen zou dan wel eens kunnen denken, dat het toenmalige Gouvernement dan wel wat erg royaal was tegenover deze Maatschappij; maar het is zeker ook een niet te ontkennen winst voor onze scheepvaart, dat juist op het nauwste punt, de haven een 35 M. verbreed is.

Haar geringste breedte achter de brug bedraagt nu nog 110 M. Dit punt ligt juist bij de rotshoogte, die de scheiding vormt tusschen de Westwerf en de werf der Maduro's. Of deze rots, Rancamaster, die hier tevens aan de St. Annabaai een scherpen knik geeft, nog binnen afzienbaren tijd zal worden opgeruimd, is in de laatste jaren, door het bouwen van de Westwerf een groote vraag geworden, en zal voorloopig nog wel onder de pia vota blijven der scheepvaartkringen. Maar onze knappe loodsen durven er borg voor staan, de groote mailstoomers zonder averij hier langs te sturen, mits de aanliggende schepen aan genoemde werven, maar niet te veel met boeg of steven, langs de Rancamaster, de haven insteken.

Juist onder fort Nassau, aan de Zuidelijke ingang der St. Annabaai, was ook nog een ondiepte zeer stremmend voor de scheepvaart. Door dezelfde baggermachine werd hier over een lengte van 145 M. in de St. Annabaai en 65 M in het Schottegat een kleine dertig duizend kub. M. weggebaggerd, en wel over een breedte van 27 en 20 M.

Het meest belangrijke werk is echter verricht vóór de brug, aan den ingang van den havenmond. Deze is daar eens ter dege schoongemaakt.

Voor het Gouvernementsplein is over een lengte van 100 M. een ondiepte weggehaald van 25 M. breedte, en 111 M. kade werd hier aangelegd. Grooter was echter de arbeid aan het Riffort, waarvoor wegens de zware stroom, stille dagen moesten worden uitgezocht. Een lengte van 420 M. was hier schoon te maken, met een grootste breedte van 45 M.

Maar nu hebben we daar ook een haveningang van 100 M. bodembreedte, met een diepte van 11.50 M. CP. Dat we tegen het Riffort nog schepen zullen zien zitten, gelijk dit reeds meermalen is voorgekomen, zal nu zoo licht niet gebeuren en in geval van nood zijn op de tegenovergestelde kade van het Gouvernementsplein, twee bolders geplaatst met 70 ton trekkracht, die een handje kunnen helpen, om het schip weer het volle vaarwater in te brengen.

Niet direct in verband met de havenverbetering heeft genoemde firma ook nog in uitvoering de verbetering van den Zuidoever van het Waaigat. Over een lengte van 570 M. wordt hier een kade gemaakt waarmede zij in November hoopt klaar te komen.

Het door den Kolonialen Raad ingestelde bouwfonds voor grootere havenwerken, heeft na al deze werken nog f. 1.500 000 beschikbaar. De aanvankelijke bedoeling is geweest, om daarvoor op Parera in de baai van Versali, in het Schottegat, een havenkade te maken, met goederenloods en toegangweg.

Het motief, zoowel van den Heer van Rosse, als van het Bestuur was om ook aan het Gouvernement kaderuimte te geven, waardoor men dan de havengelden, die hier op Curaçao vrij hoog zijn, zou kunnen drukken.

Dit systeem, waardoor de prijzen der kaden eenigszins in hand komen van het Gouvernement, wordt elders, ook in Indië algemeen toegepast. Van welk een belang dit systeem zou zijn op Curaçao, moge blijken uit de volgende vergelijking.

Een schip als de *Orinoco*, betaalt hier per etmaal of gedeelte daarvan ca. f. 500 kadegeld; ca f. 300 voor de tweede dag en en verders per dag f. 200. Dan mag zulk een schip op de werf, waar het ligt, alleen nog maar passagiers en baggage laden en lossen; want zou het ook de werf willen gebruiken voor de lading, dan moet het daarvoor nog even drie dollar per ton extra betalen.

In Colon daarentegen betaalt zulk een schip de helft minder; de vergelijking is $ 1.80 daar, tegen $ 3.00 hier; en voor de vracht heeft men daar zelfs de pier 35 dagen vrij.

Onder hen dan ook, die van Curacao willen maken een overscheephaven, waar indertijd bij de opening van het Panama kanaal zoo mee geschermd is, hoort men dikwijls stemmen, dat het hard noodig is, dat het Gouvernement, door het in de hand hebben van de kaderuimte, de havengelden kan drukken.

Het is echter een zeer groote vraag of het men in de hand heeft, om van Curaçao een overscheephaven te maken. Gezaghebbende personen met een groote ondervinding op dit gebied, o. a. onze tegenwoordige Directeur van Openbare Werken, zijn van meening, dat goede en goedkoope havenfaciliteiten niet voldoende zijn om ergens een distributiecentrum te scheppen. Nationale belangen bv. zijn in deze veel meer doorslag gevend.

Wat het bovengenoemde Pareraplan betreft, heeft de sedert ingetreden conjunctuurverandering nader beraad gebracht en ook aanwijzigingen voor gewijzigde inzichten gegeven.

Ook gaf de wisseling van leidende persoonlijkheden aanleiding tot meerdere waardeering van een afwijkend standpunt. Daardoor is het thans niet meer zoo zeker dat de bovenbedoelde havenuitbreiding tot stand zal komen.

We zullen hieronder het een en ander vermelden, dat we van den nieuwen Directeur der Openbaren Werken vernamen, die hoewel nog geen eindoordeel gevormd hebbende, zich wel op enkele punten dorst te uiten en die geneigd bleek meer voor het „contra" dan voor het „pro" inzake het Pareraplan te gevoelen.

We zouden het echter op prijs stellen als ook andere deskundigen, die de zaak wellicht van uit een anderen gezichtshoek kunnen bezien, in de kolommen van dit blad hun oordeel over dit onderwerp zouden willen geven.

Tegen het Pareraplan pleit de afgelegen ligging waardoor het pakhuis aldaar waarschijnlijk door den handel als tweederangs beschouwd zou worden.

Mogelijk zou de kade van Parera slechts gebruikt worden als men bepaaldelijk niet terecht zou kunnen aan de beter gesitueerde. Verder zou het Gouvernement allicht wenschen dat de bestede 1½ millioen gulden voor rente, afschrijving en beheer b. v. f. 100.000 per jaar zouden opbrengen en in omstandigheden als de bestaande vraagt men zich af waar al dat geld vandaan zou moeten komen.

...stral wanneer de andere werven, die thans niet zeer druk hebben, hun tarieven zouden gaan verlagen ...n zij, dank zij haar gunstiger ... de mogelijkheid in handen hebben nu het Parera-etablissement vrijwel ongebruikt te laten.

Nu is verder zeker een ernstige vraag of zoo een vrij belangrijke tariefverlaging in staat zou kunnen zijn om meer handel en scheepvaart naar Curaçao te brengen.

Helaas is zulks noch zeker, noch zelfs waarschijnlijk. Een algemeen distributie-centrum zal Curaçao wel nooit meer worden.

De havens van Zuid-Amerika hebben tegenwoordig haar eigen verbindingen met de buitenwereld en hebben ze daarvoor, behalve de petroleumbelangen nabij Maracaibo, Curaçao niet noodig.

Misschien is het echter van belang om ook voor een minder grootsch verschiet te probeeren de haven door goedkoopte uiterst aantrekkelijk te maken, maar waar minder is te winnn, zal men ook minder mogen wagen en, gelijk werd medegedeeld, het Gouvernementeele ingrijpen zou kostbaar zijn.

Dit nu is een van de onderwerpen ter verdere behandeling, waarvan we gaarne de kolommen van ons blad zullen openstellen.

Verder is het voor een haven zeker van belang om steeds ook tijdens groei meer ligplaatsen aan te kunnen bieden dan de behoeften van het heden vereischen. Om deze reserve te zoeken in nieuwe kostbare kaden, is echter, vooral als men de goede situatie niet in handen heeft, een dure oplossing.

Waarschijnlijk kan men in onze haven even goed de ongewenschte omstandigheid, dat men schepen zou moeten laten wachten, voorkomen, door vermeerdering van het aantal ligplaatsen te zoeken aan boeien in het Schottegat, waar de schepen door lichters bediend zullen moeten worden. De daarvoor noodige uitbreidingen zullen ook wel geld kosten, maar lang niet de 1½ millioen die de Parerahaven zou eischen, terwijl daarenboven daarbij het centrum niet gemeden zal worden.

In de havens in welke met lichters gewerkt wordt, worden de schepen in den regel niet duur bediend en vele der groote distributiehavens in de wsreld, vooral in het Oosten, waar de loonen laag zijn, zien er nog haar voordeel in om zich grootendeels aan deze primitieve bediening te houden, waarnaast ze dan veelal over eenige kaden beschikken ten gerieve van het passagiersverkeer.

Caveant consules; Dit oude latijnsche spreekwoord, schijnt thans bij onzen huidigen directeur van O. W. wel een stelregel te zijn. Moge dan de medewerking van deskundigen, welke hij verwacht, en waar voor we gaarne de kolommen van dit blad open stellen, een daadwerkelijke zijn, opdat het nageslacht in lateren tijd de wijsheid moge roemen der maatregelen, die thans genomen worden in het belang van zulk een voorname ader in ons Curaçaosch leven, onze haven.

Afzet Surinaamsch hout in West-Indië.

De heer J. J. VAN WOUW, ingenieur aan het departement van Openbare Werken en Verkeer, te Suriname, heeft onlangs een bezoek gebracht aan Curaçao om alhier de belangen van den houtafzet uit Suriname te bevorderen.

„De West" is op onderzoek naar de resultaten van dit bezoek uit geweest, en heeft eindelijk de volgende gegevens kunnen bemachtigen, die zij in haar nummer van 23 Sept. ll. meedeelt.

Aanleiding tot de reis vormde een verzoek uit Curaçao — van ter zijde ingekomen bij de Kamer van Koophandel — om te trachten een deel der woningen, welke de Curacaosche Petroleum Industrie Mij voornemens was in 1930 te doen bouwen voor haar arbeiders, uitgevoerd te krijgen in Surinaamsch hout, voor welk doel onderhandelingen ter plaatse noodig zouden zijn.

De Kamer wendde zich tot den Gouverneur en verzocht den Ir. van Wouw daarmede belast te mogen zien, waartegen geen bezwaar bestond. Na mededeeling hiervan aan de Directie der Petroleum My werden van haar een paar ontwerpen voor de bedoelde huizen ontvangen en hielden drie onzer grootste zaagmolens zich bezig gezamelijk een offerte op te maken om deze woningen uit te voeren in Surinaamsch hout.

Op Curacao bleek echter — toen de Ir. van Wouw daar aankwam — de meening bij de betrokken Maatschappij intusschen gewijzigd te zijn. Men had afgezien van den houtbouw en **steen** verkozen voor de te plaatsen huizen.

Het hier verspreid bericht, dat de aanbieding te laat kwam, was onjuist. De belanstelling voor houtbouw was verdwenen en het verzoek om prijsopgave voor houtbouw werd als niet gedaan beschouwd. Wel wilde de Maatschappij aan Suriname nog een kans geven ten deze en verzocht prijsopgaaf van het houtwerk voor de te plaatsen woningen, een in dit geval gaarne aanvaarde tegemoetkoming, waarop ook een aanbieding dezerzijds is gevolgd.

De bovenvermelde teleurstelling mag niet uit het oog doen verliezen, dat de op Curacao gevestigde groote petroleum-onderneming de laatste jaren reeds een zeer gewaarwaarde afneemster voor Surinaamsch hout was, daar ze aan haar havenwerken scheepsladingen paalhout heeft gebruikt en ook verder op verschillende wijzen blijk heeft gegeven belang te stellen in de afname van Surinaamsche producten, zoodat — al betreurt men deze veranderde opvatting ten aanzien van den huizenbouw — het goed recht van den afnemer om zich naar eigen inzicht te doen bedienen, geëerbiedigd moet worden.

De opdracht van den heer van Wouw was echter van uitgebreider strekking dan alleen over dien woningbouw te spreken en Curaçao met omgeving bood de gelegenheid te onderzoeken in hoeverre daar meer Surinaamsch paalhout en bezaagd hout kan worden geplaatst.

Dat er op Curaçao c. a. veel hout wordt gebruikt, bewijzen de invoercijfers van 1927, welke voor timmerhout aangeven f 599.375, waarvan f 353.849 uit Noord Amerika, en voor hardhout (mahonie e. a.) f 36,685 waarvan f 12.856 uit Suriname.

De groote leverancier voor timmerhout is dus Noord Amerika, met pitch en white pine, zachte houtsoorten, welke hier vroeger ook veel werden ingevoerd, maar tengevolge van de betere inrichting der plaatselijke zaagmolens geheel verdrongen zijn door het Surinaamsch hout, welker duurzaamheid zooveel grooter is.

Er bestonden tot nu toe drie redenen van overwegenden invloed voor Curaçao om in sommige gevallen de voorkeur te geven aan het Amerikaansch hout boven het Surinaamsche:

1. De betere afwerking en gradeering van het hout uit de goed ingerichte Amerikaansche zaagmolens, wier producten volkomen aan bepaalde maten beantwoorden en dan ook zonder fout naar bestelling geleverd worden, alles passend aan en in elkaar, zoodat de gebruiker juist weet wat hij moet bestellen en geen verlies heeft op wat hij ontvangt.

2. Het drooger klimaat, met veel wind, op Curaçao, gaat schimmelvorming tegen en waarborgt een langeren levensduur aan het in verhouding tot het Surinaamsch veel zachter Amerikaansch hout, dat bij aankoop goedkooper is en toch blijkbaar zeer goed bruikbaar.

3. De teleurstelling welke men op Curaçao dikwijls heeft gehad met Surinaamsch hout, waarvan de bestellingen niet altijd naar den eisch werden uitgevoerd, of waarbij prijzen werden gevraagd boven de verwachting.

Toch ziet men nu wel in, dat het gebruik van Surinaamsch hout voor Curaçao c. a. voordeelen heeft, zoodra het aankomt op hardheid, en daardoor duurzaamheid van materialen. In vele gevallen van dien aard heeft men zich daar, beholpen met gecresoteerd zacht Amerikaansch hout, om als loopvlak te dienen op een steiger of brug, of onder water, waar de paalwormen haar vernielenden invloed doen gelden.

Maar onder het tropische klimaat en in de tropische wateren gaf dit gebruik steeds weer teleurstelling. Ook lieten de gunstige uitkomsten der proefnemingen van Amerikaansche zijde genomen met onze paalwormvrije houtsoorten, niet na de internationale aandacht op Surinaamsch hout te vestigen.

Naar ons bleek heeft de Ir. van Wouw in dit opzicht zijn taak juist opgevat en heeft hij elke gelegenheid benut om de aandacht van belanghebbenden op de waarde van het harde hout voor bepaalde doeleinden te vestigen. Het is zeker te waardeeren dat de Gouverneur tot die uitzending heeft willen besluiten, omdat beter dan een koopman, de technicus de voordeelen van zulk materiaal aan de deskundigen weet uit te leggen.

Luistert men nu naar den rapporteua, wat betreft zijn raad aan de Surinaamsche exporteurs, dan is deze: den afnemers zoo goed mogelijk te bedienen in kwaliteit van hout en in concurreerenden prijs.

Het is natuurlijk bekend, dat het tropisch hout niet groeit in de volmaakte eenvormigheid van een Noord Amerikaansch pijnbosch; dat dus het geveld product verschillende hoedanigheden vertoont, die meer, maar soms soms ook minder gewenscht worden door de afnemers en dat voor elk der kwaliteiten een markt gevonden moet worden.

De rapporteur waarschuwt echter om toch vooral eerste klasse waar aan Curacao te leveren en niet te denken, dat men daar geen ander hardhout krijgt en de fouten wel over het hoofd zal zien.

Aan den anderen wees hij ginds op de onmogelijkheid om hier een product als het Amerikaansche uit te voeren, daar die volmaaktheid hier alleen ten koste van zulke geldelijke offers te bereiken zou zijn, dat elke concurrentie met het zachte hout uitgesloten werd. Bovendien zal elk deskundige toegeven, dat het hout hier weleens „Schönheitsfelen" heeft, welke aan de duurzaamheid echter geen afbreuk doen.

De rapporteur bracht ook een kort bezoek aan omringende landen en vond meer belanstelling voor het Surinaamsch hout dan men wellicht verwacht had. Het is nu zaak voor de belanghebbenden die nader te ontwikkelen. Naar we vernamen droeg de wd. Gouverneur aan de Kamer van Koophandel op om monsterkistjes van de voornaamste exporthoutsoorten samen te stellen en die aan de verschillende door den heer van Wouw bezochte personen te doen toekomen, hetgeen nu ook geschiedt.

Hetgeen we van deze reis vernamen, doet ons zien, dat de heer van Wouw den hem toegestanen tijd goed heeft gebruikt en het verheugde ons, dat de wd. Gouverdeur zulks in een zeer welwillend schrijven heeft erkend.

Deze reis vormt een voortzetting van de houtpropaganda in West-Indië, ingeleid door de reis van den beheershoutvester Gonggrijp naar Venezuela en Panama voor hetzelfde doel en zal wellicht later nog eens moeten worden herhaald, om de zaak warm te houden. Het is zeker goed om niet alleen het oog gericht te houden op den houtafzet in Europa, doch ook de kusten der tropische wateren, waar de paalworm zoo krachtig aanvalt, als afzetgebied te ontwikkelen.

Het is vooral de kapitaalkrachtige olie-nijverheid, welke de beste beveiliging van haar eigendommen zoekt en met de goede eigenschappen van paalwormbestand-hout rekening zal willen houden, indien de prijs geen beletsel vormt. Dat in den prijs ter plaatse van gebruik (c. i. f.) de vracht van hier naar daar zulk een grooten factor vormt, valt, helaas, te betreuren, zooals dit trouwens het geval is met zooveel onzer voor export bestemde producten. Het beste wat men wenschen kan, is dat een plaatselijke nijverheid deze producten van eigen bodem kon verwerken; wanneer men leest van olie-opsporing in de Oceaanstrook voor ons kustgebied, zou men zich zulk een toekomst kunnen denken. Zoolang het echter nog niet zoover is, moet elke goed geleide poging om den afzet van het hout te bevorderen, worden toegejuicht en op dien grond verheugen wij ons in des Gouverneurs besluit om Ir. van Wouw voor dit doel uit te zenden.

Met belangtelling wachten we de resultaten af, die reeds in de naaste toekomst van deze reis worden verwacht.

VRIJWILLIGERSKORPS „CURAÇAO".

Oproeping op Vrijdag den 17den October des avonds om zeven uur vijftien minuten op het Wilhelminaplein.

Nachtoefening

op Zaterdag den 2den November.
Vergaderplaats „Wilhelminaplein".
Uur 7.15 P.M.
C. N. WINKEL, Commandant

De Heer en Mevrouw HESSLING danken langs dezen weg voor de talrijke gelukwenschen bij hun verloving en huwelijk ontvangen.

Saba, 21 September 1930.

WAARSCHUWING.

De ondergeteekende, STANLEY JACK waarschuwt eenieder geen huisje op „GASPARITO" gelegen van zijn echtgenoote WINIFRED JACK te koopen, daar zulk een koop en betaling daarvan niet door hem zal worden erkend en derhalve van nul en geen waarde zal zijn.

Curaçao, 8 October 1930.

Stanley Jack.

NOTICE.

Curaçao 9 October 1930.

From today any one that carred my wife without my concent I am not going to pay it. My name must sine to every Bill before Delivering anything to her which she is WINIFRED JACK.

STANLEY JACK.

BERICHTEN

MISSIE-NIEUWS.
Feest van Frater Canutus.

Woensdagavond werd het Zilvere Kloosterfeest van Frater CANUTUS hoofd van het St. Thomas College inge luid met een uitvoering voor de leer lingen van de laagste klassen.

Na enkele mooie zangnummers, on der de bekwame leiding van Fra BEATUS, ging het Kabouterstuk, ge titeld: „*De Onzichtbare*".

De jongens leverden een zeer vl spel en hartelijk werd er gelachen om de grappige wendingen van het stu dat bij groot en klein in den sma viel.

Donderdagmorgen werd in de kap de H. Mis van dankbaarheid opgedra gen, die door de leerlingen der hoogs klassen werd bijgewoond. Onder d H. Mis naderden de leerlingen t H. Tafel, Onder leiding van Fr. BEAT werd door een koor van Fraters e leerlingen de prachtige *Misa Ponti calis* voor gemengd koor van L. Pero uitgevoerd.

Om 9 uur had de plechtige recep tie plaats in de feestelijk versierd aula van het College, waaraan do Zijne Excellentie den Gouverneur, ve gezeld van Mevr. Zijne Echtgenoo en Militairen adjudant, de Geestelijk heid en een groot aantal genoodigd werd deelgenomen.

Frater GERONTIUS sprak een woo van welkom tot de aanwezigen, alle en speciaal Zijne Excellentie, danke voor de eer van hunne tegenwoordig heid, bewijs van waardeering voor h werk der Fraters. En na in 't ko de verdiensten van Frater CANUTU voor het St. Thomas College te heb ben geschetst, bood hij den Jubilar het geschenk der leerlingen aan, ee prachtige schrijfmachine.

Na een aardige bloemenhulde va de kleintjes, werd door een koor va Fraters en leerlingen een prachtig feestcantate gezongen, muziek van H. van 't Kruis.

Frater CANUTUS werd nog gecom plimenteerd, door verschillende leerlin gen, achtereenvolgens in het Duitsch Fransch, Engelsch, Spaansch en Ne derlandsch.

Daar Zijne Excellentie niet lange kon blijven, sprak Frater CANUTUS een treffend woord van dankbaarheid to Zijne Exc. en tot allen die hadde meegewerkt om dit feest zoo luister rijk te vieren. Nog werden enke keurige gymnastische toeren uitge voerd en liederen gezongen, die ze in den smaak vielen, vooral de „Pot pouri," die zelfs op algemeen verzoe gerepeteerd moest worden. Hiermede werd de receptie besloten. Het wa een fijne hulde, wel in staat om alle aanwezigen een hoog idee te geve van het onderwijs der Fraters.

's Avonds werd het Kabouterstu weer opgevoerd, voor de overige leer lingen van het College en enkele ge noodigden, terwijl het Vrijdagavond werd opgevoerd voor de ouders de kinderen.

Vrijdagmorgen ten 7 uur was er in de St. Annakerk een H. Mis van dank baarheid, Frater CANUTUS door zijn leerlingen aangeboden, waaronder een Koor van Fraters en leerlingen we derom op zeer verdienstelijke wijze d mis van Perosi uitvoerden. Een zee groot aantal kinderen naderden te H. Tafel.

Het is een alleszins waardige hulde geweest aan den sympathieken onder derwijzer-pedadoog, Frater CANUTUS dien God nog jaren moge sparen ten heil onzer Curaçaosche jeugd.

St. Michaelsbond.

Zondag ll. had in het met vlaggen versierd schoollokaal op Groot Kwartier de plechtige oprichting plaats van den St. Michaelsbond: - een bond van Katholieke mannen uit genoemde parochie, ten doel hebbende het Katholiek leven onder zijn leden aan te wakkeren en te bevorderen, en elkander bij voorkomende gevallen steun te verleenen. Na voorlezing en goedkeurig van het reglement, werd het woord gevoerd door Pastoor DELLAERT en Pater VERRIET, om de leden aan te sporen trouwe leden te zijn, maar vooral plichtsgetrouwe Katholieken. Dat St. Michael groeie en bloeie tot versterking en verinniging van het godsdienstig leven in de parochie van Groot Kwartier.

Zaak-Borren.

Volgens een telegram van de U. P. is er 5 dagen hechtenis tegen Kapitein Borren geëischt.

C. R. K. Volksbond.

In de maandvergadering van de Afd. Otrabanda van den C. R. K. V. op Maandag ll. gehouden, hield de heer M. M. RÖMER een prachtige conferentie over de „Romeinsche Kwestie" waarin spr. het ontstaan schetste van den Kerkelijken Staat, het ontstaan van de „Romeinsche Kwestie", door den heiligschennenden roof dier Staten in 1870, en de eindelijke gelukkige oplossing dier kwestie, door het Vatikaansch Tractaat van 11 Februari 1929. Dinsdag a. s. zal de heer M. M. RÖMER dezelfde conferentie houden voor de Afd. Pietermaai van den C. R. K. V.

Verloving van Prinses Juliana.

Volgens een telegram van de A. P. zou Dinsdag bekend gemaakt zijn de verlooving van Prinses JULIANA met Prins SIGVARD OSCAR FREDERIK, hertog van Uppland, tweede zoon van Prins GUSTAAF ADOLF, kroonprins van Zweden.

Prins SIGVARD is geboren 7 Juni 1907.

Dankbaarheid.

De heer F. BREEVELD, Surinamer van geboorte, die juist in het Sanatorium verpleegd werd, toen de ontzettende ramp op de Isla plaats vond mocht van de heeren Doktoren HUGENHOLTSZ en en STRAK een prachtig gecalligrafeerde oorkonde ontvangen, waarin hem dank gebracht wordt voor de prachtige hulp die hij geboden heeft bij de verzorging van de slachtoffers dier ramp en de vele bewezen diensten. „Aan zijn kalm en doortastend optreden hadden wij veel steun," zegt de oorkonde. Tegelijk met deze Oorkonde werd hem een gouden horloge overhandigd.

Een alleszins verdiende hulde waarmede wij den heer BREEVELD van harte gelukwenschen.

Zelfmoord.

Vrijdagmiddag wilde een Engelsch sprekend werkman, wonend op Scharloo, zijn vrouw te lijf met het doel haar te vermoorden. De vrouw wist echter te ontkomen; waarop hij zich zelf den hals afsneed, met het gevolg dat hij kort daarna overleed.

K. N. S. M -Schepen.

Maandag 3 November wordt hier voor de eerste maal het nieuwe stoomschip „Costa Rica" verwacht dat komt in de plaats van het *SS. Stuyvesant* dat in de Suriname-lijn wordt ingeschoven, en Dinsdag 11 Nov. voor 't eerst van Amsterdam naar Paramaribo zal vertrekken, om daar 27 Nov. a. s. aan te komen. De *„Van Rensselaer"* die eveneens in de Suriname-lijn wordt ingeschoven, en 23 Dec. van Amsterdam naar Paramaribo afvaart, zal later vervangen worden door het *SS. Salvador*.

In dank ontvangen.

het jaarverslag van de Kamer van. Koophandel & Nijverheid, over het jaar 1929.

Ramp van de R 101.

Maandag bracht de A. P. het bericht, dat het Engelsche luchtschip R 101, het grootste ter wereld, bij Beauvais (Frankrijk) totaal verwoest is ten gevolge van een ontploffing Aan boord bevonden zich, volgens de laatste opgaaf 54 personen, n.l. 5 officieren, 31 mannen en 12 passagiers, waaronder ook de Engelsche minister van luchtvaart, Lord Thomson, en de directeur van de burgerlijke luchtvaart Sir Efton Bronchor, W. Palstra, chef van 't eskader de Australische luchtvaart, W. H. L. O' Neill, hoofd van 't eskader, Luit. kolonel V. C. Richmond, Majoor G. H. Schott en Luit. H. C. Irwin. 47 personen kwamen jammerlijk om, slechts 7 werden er gered. Het luchtschip was Zaterdag 4 Oct. vertrokken voor een vlucht naar Karachi, Britsch Indië. Volgens verklaring van ir. Leech vloog het luchtschip laag om een storm te ontloopen.

Blijkbaar werd het door een windvlaag tegen een berg geslagen, waarop het onmiddelijk in brand vloog. Volgens verklaring van anderen moet er reeds een ontploffing aan boord geweest zijn, voor het neersloeg, daar verschillende stukken op 'n halve mijl afstand tusschen de struiken gevonden werden.

Volgens Holl, de comodore van de luchtvaart, is het ongeluk te wijten aan een scheur in den bouw, en niet aan een defect aan de motoren. Er zijn stukken gevonden op 5 mijl afstand, hetgeen er op wijst dat er iets gebeurd is, ongeveer 5 minuten voor de neerstorting.

Allen, behalve de wacht, waren in slaap toen het ongeluk plaats vond. Onmiddelijk na de ontploffing, bevond men zich te midden der vlammen. De overlevenden wisten zich te redden, door eruit te springen, hopend dat het luchtschip niet hoog zou zijn. Men zegt dat twee van de 5 Dieselmotoren niet goed werkten vanaf het begin der vlucht. De Fransche vliegenier kapt. Maurice Geudelin, die de neerstorting zag, verklaarde dat hij 2 explosies zag; doch reeds te voren was het luchtschip in gevaar, daar hij de bemanning zag seinen met lichten. Daarna stortte het luchtschip ineens neer van 1000 tot 200 voet en volgde er een ontploffing.

Het meerendeel der slachtoffers is zoo verbrand dat de lijken niet meer te herkennen zijn. Uit de houding waarin vele gevonden zijn, is op te maken, dat ze een vreeselijken strijd doorstaan hebben. Engeland heeft twee torpedojagers gestuurd om de lijken over te brengen, nl. de Tempest en de Tribune.

Van 60 tot 100 duizend menschen deden den stoet uitgeleide, toen de lijken naar Boulogne Sur Mer werden overgebracht.

Slechts vijf kisten droegen een naam, de andere waren gemerkt: niet geidentificeerd.

De korpsen van de Fransche Infanterie bliezen de marche funèbre van Mozart. 15 Fransche vliegers wierpen rozen op den stoet. De slachtoffers zullen begraven worden op het kerkhof van Cardington, waar een monument zal worden opgericht. De Prins van Wales zal den Koning vertegenwoordigen, bij den plechtigen lijkdienst in de St. Paul.

Contractarbeiders bij de Isla.

Wegens afschaffing van het premiestelsel en vermindering van overwerk, belegden de Hollandsche contractarbeiders deze week een vergadering. Men kwam tot de oprichting van een bond, waarbij zich 173 arbeiders aansloten. Enkele leiders pleegden overleg met de Directie van de C. P. I. M. waarbij deze verklaarde, wegens de wereldcrisis, die er op 't oogenblik heerscht, er niet aan te kunnen denken op den ouden voet door te werken; er integendeel aan denkt de uurloonen over de geheele linie te verslagen.

Rep.

Dans-Avond ten Gouvernementshuize.

De Gouverneur van Curaçao en Mevrouw van Slobbe hebben de eer den genoodigden voor den dansavond van Vrijdag 5 September j.l., welke door onvoorziene omstandigheden werd uitgesteld, bekend te maken, dat zij zich voorstellen, dezen te geven op Zaterdag 11 October a.s des avonds van 9—1 uur. Schriftelijk bericht van al of niet verhinderd zijn wordt van allen, die een invitatie kregen voor eerstgenoemden dansavond zoo spoedig mogelijk ingewacht bij den Adjudant van den Gouverneur.

DANKBETUIGING.

Bij deze betuigen wij onzen hartelijken dank aan Dr. HUGENHOLTZ en de Eerw. Zusters van het St. Elisabethshospitaal, voor de liefderijke zorgen bewezen aan ons eenig geliefd zoontje

Gerard

gedurend zijn kortstondige ziekte.

J. ROELEN en Echtgenoote.

Curaçao 10 Oct. '30.

Dankbetuiging.

Onzen innigen dank aan alle vrienden en bekenden en aan de misdienaars van Pietermaai, voor hun hartelijke deelneming bij het overlijden van ons teer bemind zoontje

Gerard.

J. ROELEN en Echtgenoote.

Curaçao, 10 Oct. '30.

Bekendmaking.

De Procureur-Generaal, Hoofd van politie in Curaçao brengt hierbij ter algemeene kennisse, dat ter verbetering van het verkeer met ingang van 6 October a. s:

1o. in de Breedestraat (Punda) met voertuigen afwisselend om de maand alleen aan één der beide zijden dient te worden geparkeerd, zooals door speciale waarschuwingsborden zal worden aangegeven (gedurende de maand October aan de Noord-zijde);

2o. op het Brionplein voertuigen, na het geven van het stop-teeken door den verkeersagent halt moeten houden achter de lijn der aldaar te plaatsen speciale waarschuwingsborden.

Willemstad, Curaçao, 26 Sept. 1930.

De Procureur-Generaal,
Hoofd van Politie vd,
2—3 M. V. DIJK

Bekendmaking.

Hierbij maken wij aan het publiek bekend dat de Bierbrouwerij „DE AMSTEL" ons vanaf heden als hare Agenten voor Curaçao heeft benoemd.-
CURAÇAO: October 1930.
Curaçaosche Handel Maatschappij N.V
1—3

De ondergeteekenden Ed. S. Lansberg, notaris, oud-archivaris, G. A. J. Smit, R. K. geestelijke, en M. B. Bartels Daal, hulp-ambtenaar van den Burgerlijken Stand, bij vonnis van den 28sten Augustus 1930 door den Rechter in het Kantongerecht op de Benedenwindsche ellanden, zittingsplaats Curaçao, tot deskundigen benoemd en als zoodanig beëedigd ten einde een stamboom op te maken voor wat aangaat de afstammelingen van nu wijlen het echtpaar Andries Louis de Lannoy en Antonette Arietta Ribblus, verzoeken allen die meenen afstammelingen te zijn van gemeld echtpaar of meenen recht te hebben op hunne nalatenschap en dit voldoende kunnende bewijzen, zich vóór ultimo December a. s. schriftelijk te wenden tot den eersten ondergeteekende met de bewijzen van hunne afstamming of van hun recht.

Curaçao, den 10n. October 1930.

Ed. S. Lansberg.
G. A. J. Smit.
M. Bartels Daal.

Hout en vruchten naar Curaçao.

Eind Sept. vertrok de bauxietboot Henryhorn, rechtsteeks naar Curaçao, met een lading hout.

Van deze gelegenheid werd gebruik gemaakt om een proefverscheping te doen van Sinaasappelen, watermeloenen en de andere, aan bederf onderhevige vruchten, in verband met de plannen om een een geregelden dienst van bauxietschepen te openen.

De reis naar Curaçao duurt 4½ dag, dus de helft vlugger dan per boot van de Koninklijke.

De post voor Curaçao wordt dan ook niet verzonden met de Commewijne, maar met de de Henryhorn.

Boekbeoordeeling.

Vier Rekels door F. Trautwein. 148 blz. prijs f 1.35.

De titel klonk me weinig aanmoedigend: Vier rekels!

Nu, ik moet vlug bekennen: de kennismaking is me erg meegevallen. De vier rekels in kwestie zijn vier kinderen, Jan. Piet, An, en Marieken. Ik zou aan 't vertellen willen gaan over die guitige Rob en zijn flinke zus Free, maar beter is het boek zelf eens te lezen. Je zult er werkelijk prettige uurtje mee doormaken.

Rini. door M. A. H. Vergouw. 124 blz. prachtband prijs f1,35.

Rini is een gewoon met allerlei kindergebreken, maar ze heeft een flink doortastend karakter en een medelijdend hartje. Daardoor wordt ze het vertrouwelingetje van een oud brommerig heer, die zijn zoon verstiet, omdat hij katholiek werd. Door haar vriendelijkheid, haar medelijden met de zoon en vooral door haar kinderlijk en vroom gebed, wordt de oude heer katholiek en verzoent zich met zijn zoon.

Het boek is boeiend en vlot geschreven

Deze boeken zijn verkrijgbaar bij R.K Boekhandel „St. Augustinus" „St. Thomas College.

Bekendmaking.

De openbare verkooping van juweelen en gouden en zilveren voorwerpen, van en met **2 Januari 1929** *tot en met* **30 Juli 1929** *ter De Spaar en Beleenbank van Curacao beleend ouder No.* **T 1866** *tot en met No.* **T 8848**, *zal aanvangen op* **Donderdag** *den* **23 October** *a.s. des morgens* **te negen uur** *in het lokaal der vennootschap, en zal worden voortgezet op de volgende* **Donderdagen**.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop hunner panden te voorkomen door **zoo spoedig mogelijk** *de verschuldigde interesten te komen aanzuiveren.*

Willemstad, den 3 October 1930.

De Voorzitter.

P. L. GORSIRA.

Evite el ardor de la piel y las molestias causadas por las quemaduras del sol aplicándose MENTHOLATUM frecuentemente. Imparte pronto alivio, devuelve al cutis los aceites naturales que le roban los rayos del sol, suavizándolo y dejándolo fresco y aterciopelado. Exija siempre el incomparable y legítimo

MENTHOLATUM

Tarros Tubos Latas

Zet een practisch Sieraad op uw Bureau.

De nieuwe Parker Bureaustandaard Pen kan op het kantoor en daar buiten van dienst zijn.

De zacht en vloeiend schrijvende Parker Duofold die in den standaard zit, kan onmiddelijk in een zak vulpenhouder veranderd worden.

Kap en clip worden gratis verkrijgbaar gesteld. Op die manier heeft u een Parker Bureaustandaard Pen en een Parker Duofold zak vulpenhouder voor den zelfden prijs: twee pennen in één.

Distributor: MARCHENA & MORON P. O. Box 13, Curaçao.

Parker Duofold

Bureaustandaards

TE HUUR.

Een huis met 7 vertrekken en ook **W. C.** *gelegen bij* **San Mateo**

Adres:

Breedestraat 55 !

3—3 *Otrabanda*

D'ORSAY.

Het Parfum-merk dat de voorkeur geniet bij al de touristen die ons jaarlijks bezoeken.

Zijn fijne Extracten, Lotions, Eaux de Cologne, Poeders, enz. zijn te koop tegen billijke prijzen in de winkels van de Heeren:

Morris E. Curiel & Sons.	*— Manrique Capriles & Sons*
Julius L. Penha & Sons.	*— H. A. Da Costa Gomez.*
J. & H. D. C. Gomez.	*— Jossy C. Henriquez,*
A. & J. C. Henriquez.	*— Valencia Hermanos.*

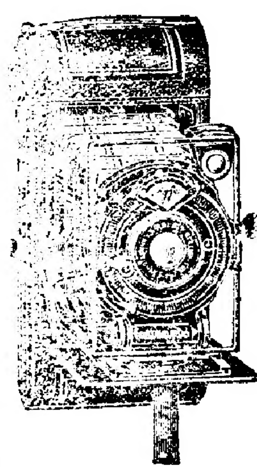
Wij raden U aan een proef te nemen met een van de volgende parfums:
Dandy. — Toujours Fidèle. — Ambre.
Duo. — Porte Bonheur. — Mystère.
en wij zijn er zeker van, dat U zeer voldaan zal blijven.

De JONGH & MARTIJN.
Agenten, 2—10

APOTHEEK
Botica Nacional

E. Jacobsen, Otrabanda, Breedestraat.

Afdeeling Fotohandel.

Groote sorteering Camera's „Agfa" en „Zeiss-Ikon", altijd versche filmpacks, rollfilms, dag- en gaslicht papieren, fotochemicaliën en verdere benoodigdheden

Ontwikkelen en afdrukken voor amateurs
in prima uitvoering,
billijke prijzen, vlugge bediening
gratis blijvend onderricht.

Fabriek van Tegels voor Mozaicvloeren, enz
der
Curaçaosche Handel Maatschapij N.V.

Hiermede brengen wij ter kennis van het geachte publiek dat wij een modern geoutilleerde fabriek opgericht hebben tot het vervaardigen van tegels voor mozaicvloeren, cement-bouwsteenen en pilaren voor balustrades.-

Onze mozaictegels zijn van uitstekende kwaliteit, en kunnen met het beste dat in Europa geproduceerd wordt, vergeleken worden;

Meer dan vijftig verschillende teekeningen! Eerste kwaliteit!

Geschoold persooneel! Concurrentie uitgesloten!

Bezoekt ons nog heden....... bezichtigt onze monters. ...... vraagt prijzen;

De tropenhygiene eischt mozaicvloeren in uw huis!

Waarom zoudt ge er thans nog van verstoken blijven?

H.H. Aannemers, Ingenieurs, Huisgeigenaars haast U met Uwe bestelleng, opdat wij tijdig aan Uwe opdrachten zullen kunnen voldoen.-

Voor verdere inlichtingen wendt U tot: CURAÇAO TRADING COMPANY S.A.

Roodeweg No. 13, Otrabanda, Handelskade No. 13, Groote Werf, Schaarlo.

Maduro's Bank
Curaçao.

Volgestort Kapitaal en Reserve fls. 2.750.000

Koopt en verkoopt wissels,
buitenlandsch bankpapier, coupons,
gemunt goud en zilver.
Neemt gelden á depósito en opent
chequerekeningen met rente-vergoeding
Verschaft Reiswissels, Credietbrieven,
Circulaire Credietbrieven.
Telegrafische Uitbetalingen.
afe-loketten. Spaarbank.

CURACAO ICE COMPANY.

Participamos a nuestros clientes en particular y al público en general que el precio de hielo en nuestras Fábricas del Rif y del Theaterstraat es de 2 y medio centavos de Florin la libra y que entregamos hielo a domicilio en cantidades no menor de 25 libras a 3 centavos de Florin la libra.

C. N. WINKEL,
Director.

10—6

v. ROSSEM'S Poorters-Toeback DE BESTE VARINAS

Verkrijgbaar bij ELLIS & DANIAA Agenten.

INSCHRIJVING BRANDKASTZEGELS

Bij inschrijving zullen worden verkocht:

5000 complete series Brandkastzegels van Nederland, ongestempeld, (15 ct., 60 ct., 75 ct., f 1.50, 2.25, f 4.50 en f 7.50) tegen nominaal plus kosten is **f 17.50 der serie;**

en

5000 complete series Brandkastzegels van Nederlandsch-Indië, ongestempeld, (15 ct., 60 ct., 75 ct., f 1.50, f 2.25, f 4.50 en f 7.50, tegen nominaal plus kosten is **f 17.50 per serie.**

Na de vernietiging op 30 Mei j. l. kunnen er thans hoogstens in omloop zijn: van Nederland 3800 series, en van Ned. Indië 3500 series zoodat met inbegrip van bovengenoemde 5000 series de oplage hoogstens 8800 series Nederland en 8500 series Ned.-Indië kan bedragen.

De toewijzing geschiedt ponds-ponds-gewijze door Notaris F. L. G. d'Amérie te Scheveningen.

DE GELDEN MOETEN GEZONDEN WORDEN AAN HET HOOFDBESTUUR DER POSTERIJEN, TELEGRAFIE EN TELEFONIE TE 'S-GRAVENHAGE (Giro No. 45100 Staatsbedrijf P.T.T.) met **duidelijke opgave** van aantal en **welke series** (Nederland of Indië) men verlangt. Tevens duidelijk naam en adres van inschrijver.

OP 4 DECEMBER A.S. WORDT DE INSCHRIJVING GESLOTEN; na dien datum ingekomen inschrijvingen worden niet meer behandeld.

De eventueel na de inschrijving resteerende series zullen worden vernietigd.

HET „INSTITUUT VAN HYGIENE" TE LONDEN
EN
"BILL-BRAU" BIER.

Extract van "The Journal of the Institute of Hygiëne" No. 3, Augustus 1930, bladzijde 58.

Pilsner Bier merk "Bill" (Bill-Brauerei).

Wij verkregen de volgende data als uitslag van onze analyse van dit Bier:

Het werd **vrij bevonden** van chemische bederfwerende middelen en van metaal-contaminatie; geen bitters dan die afkomstig van het hop, werden ontdekt; en men bemerkte dat het Bier vrij was van sediment en secundaire gistingsproducten. Wij gelooven dat het Bier met zorg gebrouwd wordt, en wij zijn overtuigd dat de garantie van de fabrikanten betreffende zijn zuiverheid op goede grond berust.

Het Certificaat van Zuiverheid en Kwaliteit werd aan dit Bier toegekend op de Raadsvergadering, gehouden den 3n. Juli 1930, en het is nu geëxposeerd in het „Museum van Hygiëne", waar het bezichtigd en zijn speciale hoedanigheden uitgelegd kunnen worden.

Nota. Op ons kantoor bevindt zich een exemplaar van genoemde „Journal of the Institute of Hygiëne" ter beschikking van belanghebbenden.

de Jongh & Martijn.

1—3 **Agenten.**

Save Yourself from the Deadly

MOSQUITO *with* **FLY-TOX**

A REX RESEARCH CORPORATION *Product*

FLY-TOX KILLS FLIES, MOTHS, MOSQUITOES, ROACHES, FLEAS, BED BUGS, ANTS

THE FEARFUL SEVEN

Mosquito
Flea
Bed Bug
Fly
Cockroach
Moth
Louse

They prey upon children, adults and property. Some of them, or all of them, are *always* busy. They leave a hideous trail of destruction, disease and death.

FLY-TOX *deals quick death to mosquitoes—and all other members of the* **Fearful Seven**

Breeding in stagnant water, the mosquito bites diseased persons and beasts, sucking in poisonous microbes. When he stings you, he injects these germs into *your* blood—germs of malaria, yellow fever and other malignant maladies.

Use the certified killing power of Fly-Tox to exterminate the Fearful Seven, and all other insect pests. This scientifically developed insecticide is non-poisonous, stainless and pleasingly fragrant. Stores everywhere sell Fly-Tox in the blue tin—with a money-back guarantee.

FLY-TOX

CERTIFIED KILLING POWER

Bijblad 11 Oct. 1930

Mgr. Dr. W. H. Nolens.

STEMMEN BIJ ZIJN 70STEN VERJAARDAG.

Verschillende persoonlijkheden hebben bij gelegenheid van den 70sten verjaardag van den grooten staatsman blijk gegeven van hunne waardeering en hoogachting.

Over zijn Rolducsche jaren 1890—1909 schreef m r. M. M. van Rooy in de Tijd o. m.:

„Trouwer dan wie ook, woonde hij te Den Haag de Kamerzittingen bij. Vrijdagavond keerde hij dan met den laatsten trein terug, tornde door het slechte winterweer weder naar zijn Rolducsche kamer, om den volgenden morgen vroeg zijn onderwijs te hervatten. Met den Maandagschen avondtrein geschiedde dan weder de terugtocht, om in de Dinsdagzitting der Tweede Kamer present te zijn. Rust had hij in die uren te Rolduc hoegenaamd niet. Want uren van den zondagmiddag, die hij had kunnen besteden, om te herademen van de ten volle benutte week, offerde hij aan de belangen van de Limburgsche mijnwerkers. Hij leidde op zijn Rolducsche kamer conferenties, om te komen tot de oprichting van een hechte mijnwerkers-organisatie, of woonde op de meest zonderlinge plaatsen, in kleine café'tjes, — want patronaten en vergaderlokalen ontbraken nog — afdeelingsvergaderingen van den Mijnwerkersbond bij".

A. C. Josephus Jitta, hoofdredacteur van de Groene, schreef in een hoofdartikel o.m.:

„Men weet in ons land betrekkelijk weinig af van het gezag, dat dr. Nolens op internationaal gebied geniet.

Toen ik onlangs in New-York vertoefde, vernam ik, dat de bekende president van Columbia University John Murray Buttler, aan wiens oordeel in Amerika en in Europa groote waarde wordt toegekend, verklaard had, dat de drie interessantste staatslieden, die hij in Europa ontmoet had, waren: Venizelos, Benesj en dr. Nolens.

Er zullen weinig Nederlanders zijn, die naar die maatstaf gemeten zoo gunstig beoordeeld zullen worden.

Het is weinig bekend dat aan dr. Nolens de eer toekomt, het initiatief te hebben genomen tot de oprichting van het Staatsmijnbedrijf in Limburg. Als jong Kamerlid vestigde hij de aandacht van den Minister van Waterstaat Lely op de mogelijkheid om in Limburg het mijnbedrijf uit te breiden. Hij was 's ministers gids, Lely zijn eerste bezoek aan Heerlen bracht.

In de Msb. kwamen personen aan het woord uit diverse plaatsen.

Mr. Aalberse schreef o,m.;

„Dr. Nolens is in vollen zin des woords een staatsman. Zijn kennis, gebaseerd op en geordend door een diepe wijsgeerige scholing, dwingt ontzag af. Zijn doorzicht in het feitelijk gebeuren, zijn krachtig werkelijkheidsbesef, zijn inzicht, in karakter en de waarde van personen, zijn breedheid van opvatting, die daarom meeningsverschil begrijpt en waardeert, zijne hooge mate van onafhankelijkheid, zijn vast en gaaf karakter, dat streng voor zich zelf, fouten in anderen gemakkelijk vergoelijkt, mits niet de eene fout van baatzucht en valschheid, zijn fierheid en eerlijkheid — heeft niet dr. Schaepman al reeds voor een kwart-eeuw getuigd van zijn „krachtige voorzichtheid met fiere eerlijkheid gepaard?" — het zijn alle zoovele eigenschappen, die in één persoon gelukkig vereenigd, van dr. Nolens gemaakt hebben den politieken Leider van de Katholieken Staatspartij, aan wien geheel Nederland dank is verschuldigd."

Onze vriend, het Eerste Kamerlid Serrarens schreef:

„Tijdens de laatste Arbeidsconferentie stonden we met eenige vaste klanten bijeen en spraken over den invloed der verschillende regeeringsgedelegeerden.

Het unanieme oordeel was, dat van allen, zelfs van de weinigen onder hen, die tot de veteranen der internationale arbeidswetgeving gerekend mogen worden, geen een zoo grooten persoonlijken invloed in de conferentie had als Mgr. Nolens.

Hoe dat komt? Omdat Mgr. Nolens, de vraagstukken, die aan de orde zijn kent als geen, - volgt, wat er op de Conferenties wordt gezegd en gedaan (hij hoort alles aan, antwoordt weinig, bindt zich nooit) een ongemeen politiek inzicht heeft, hetgeen het hem mogelijk maakt, op het psychologische moment het juiste voorstel te doen en omdat hij voortdurend den vasten wil heeft, het werk der Conferenties tot een nuttig resultaat te brengen.

Het optreden van Mgr. Nolens in Genève siert ons land, onze Kerk, en onze Staatspartij"

Oud-minister H. Colijn, voorzitter der Anti-Rev. fractie in de Tweede Kamer schreef o. m.:

„Reeds het leiderschap der sterkste Kamerfractie stempelt hem op zichzelf tot de invloedrijkste figuur in ons staatkundig leven. Dat zou zelfs zoo zijn, indien dr. Nolens niet ware die hij is. Immers, regeeren in parlementairen zin is in Nederland niet mogelijk zonder medewerking van de Roomsch-Katholieke fractie; noch ook kan een kabinet zich de weelde veroorloven het bewind te voeren in een anti-Roomschen zin. En dat alleen reeds maakt den leider dier fractie tot een figuur, waarmee onder alle omstandigheden te rekenen valt.

Maar als zulk een leider dan bovendien waarlijk leider is — en daaraan twijfelt in dit gewal wel niemand —, dan is het duidelijk dat hij in de politieke constellatie tot een centrale figuur wordt.

Van zulk een positie een gematigd gebruik te maken, verheft iemand tot den rang van Staatsman in den dieperen zin van het woord."

De heer mr. J. W. A. Albarda voorzitter der S. D. A. P. fractie in de Tweede Kamer getuigde als volgt:

„Toen, in het laatst van de vorige eeuw, de heer Nolens lid was geworden van de Volksvertegenwoordiging en in de Tweede Kamer zijn eerste redevoeringen had uitgesproken, zagen velen in den jeugdigen staatsman een Katholiek socialist.

„Gelijk dr. Schaepman de politieke voorrechten van den derden Stand, uit het censorstelsel der Grondwet van 1848 voortgesproten, heeft helpen fnuiken, hoopt dr. Nolens blijkbaar zijn economische voorrechten te besnoeien". Aldus schreef in Januari 1898 mr. S. van Houten, eenigszins ontsteld.

Socialisme is het staatkundig werk van dr. Nolens niet geworden. Naar mijne overtuiging zou hij in een ander politiek milieu krachtig en volhardend aan socialistische staatkunde hebben kunnen medewerken De Katholieke Staatspartij, met haar veelkleurige samenstelling, bood hem daartoe geen gelegenheid Haar eenheid en geslotenheid ging hem steeds boven alles. Ter wille daarvan legde hij zich vaak en veel zelfbedwang op. Socialistische politiek kon zij niet verdragen. Maar zoover zij maar tot sociale politiek te bewegen was, bewoog de heer Nolens haar. Niemand kon twijfelen aan de diepte van overtuiging waaruit zijn sociale politiek voortspruit, noch aan haar oprechtheid.

Hierdoor heeft dr. Nolens ieders achting verworven, ook die van zijne tegenstanders. Die achting geldt niet alleen zijn werk, maar ook zijn persoon. Bij zijn zeventigsten verjaardag is het een voorrecht van die achting en van die sympathie voor zijn persoon te mogen betuigen.

Mr Marchant voorzitter der Vrijz. Dem. Kamerfractie schreef o.m.:

„Professor doctor W. Nolens, minister van Staat, in de Tweede Kamer hoofdman over negen en twintig, wordt in de Kamer niet anders genoemd dan Monseigneur. Er is niemand, die excellentie zegt of professor; ik heb hem nooit bij zijn voornaam hooren noemen.

Monseigneur is zeventig jaar. Men ziet het hem niet aan. Hij is vrijwel dezelfde gebleven in de dertig jaren, dat ik hem in de Kamer heb gezien; alleen is op een goeden dag het gouden brilletje met de halve glaasjes er bij gekomen, en, sedert hij hij hoofdman was geworden, de veldheersblik, en menige wandeling naar de regeeringstafel op oogenblikken, dat er iet dreigde te haperen.

Onder zijn collega's zullen er niet zijn, die niet hoogachting voor hem gevoelen en wie hunner hem nader hebben leeren kennen, houden van hem."

De voorzitter der Christ. Hist. fractie mr Schokking liet zich o. m. als volgt uit:

„In persoonlijk gesprek komt men onder de bekoring van de rijkdom van geest en veel omvattende kennis; en wie hem ook maar een enkele maal ontmoet heeft in zijn eigen werkkamer, waar alles getuigt van goeden smaak en niet het minst van intellectualiteit, die speurt in het verleden maar meer nog het tegenwoordige naar allen kant zoekt te grijpen, heeft daar iets leeren verstaan van het meesterschap dat hem eigen is, en in de jaren steeds grooter is geworden.

Doch hoe toegankelijk, altijd is en blijft er de beheerschdheid, welke hem tot die bijzondere figuur in ons parlementair leven heeft gemaakt.

Een beheerschheid, die wat den indruk aangaat, geslotenheid nabij komt, bij overleg vragen laat, en daarom, vooral bij meer of mindere gewichtige aangelegenheden, spanning brengt.

Een eigenschap, die vermoedelijk eer versterkt dan verzwakt is geworden door de eischen die de leiding van een zoo groote fractie als de Roomsch-Katholieke stelt, waarin de schakeeringen, vooral in de latere jaren, misschien sterker dan in eenige andere partij gevonden worden. Maar een eigenschap ook, die tegelijkertijd voor een goed deel de ongereptheid van het leiderschap tot op den huidigen dag verklaart. Ook al wordt hierbij de van anderen onderscheiden opvatting omtrent leiden en volgen in rekening gebracht, het feit van het meesterschap van dr. Nolens in de politieke leiding zijner fractie, staat onaantastbaar, ook zonder dat hij zelf aan de gedachtenwisseling deel neemt en dit goeddeels overlatend aan de telkens daarvoor meest aangewezen leden, houdt hij, aan de door hem gewilde richting met beslistheid vast."

Mr. H. J. Knottenbelt, voorzitter der Vrijheidsbondsche Kamerfractie getuigd:

„Hij is een merkwaardig man. Misschien wel het meest (maar anderen kunnen dat beter beoordeelen dan ik) om zijn gaven als leider. Zeker is het voor buitenstaanders iets merkwaardig, dat onder zijn leiding de R. K. Tweede Kamerfractie, niettegenstaande haar wel zeer heterogene samenstelling, gemeenlijk als een politieke eenheid optreedt".

De heer Roolhuizen schreef in Het Vaderland o.m.:

„Monseigneur wordt wel eens hoewel ten onrechte beschouwd als een stug man, die dat des te gemakkelijker zou kunnen wezen, omdat hij zonder temperament zou zijn, maar niets is minder waar dan dit Hij heeft voor wien hem sympathiek is de aangename oubolligheid van den Limburger, en hij heeft een zeer vurig temperament, dat alleen door zijn groote zelfbeheersching, zelfs bij de scherpste discussie, zelden voor den dag komt, maar hij zou, om met Heinrich Heine spreken, een stuk lava in ijs kunnen genoemd worden,"

Ten slotte — om de reeks, welke twee kranten zou kunnen vullen te besluiten — enkele aanhalingen uit de NRCrt.:

„Dr. Nolens is, als de gepersonifieerde wacht voor 's menschen lippen, wel voor de R. K. Staatspartij aangewezen mentor in een tijd, dat een brug moet worden gespannen van baron Van Wijnbergen tot Max van Poll. Geen staatsman, die zoo de kunst verstaat, het juiste middel te vinden tusschen achter zijn woorden verborgen tegenstellingen".

. . . .

. . . . . . „voor iedereen zal hij bovenal blijven de vleesch geworden voorzichtigheid -steeds grootere voorzichtigheid — als moeder van de politieke porceleinkast der R. K. Staatspartij, die op eeuwenoude rots de R. K. Kerk",

INTERVIEW VAN GOUVERNEUR RUTGERS.

De Telegraaf van 30 Augustus bevat het volgend artikel:

De staking van de piloten der K. L. M. is „the topic of the day" en toen de gouverneur van Suriname, dr. A. A. L. Rutgers, die een deel van zijn verlof in Zwitserland doorbracht en sedert eenige dagen in de Residentie vertoeft, zoo vriendelijk was eenige oogenblikken van zijn tijd aan ons af te staan, kwam het gesprek via dit onderwerp spoedig op de mogelijkheid van een eigen luchtlijn in Suriname.

Zooals bekend heeft de K. L. M. twee vertegenwoordigers naar de West uitgezonden om over dit vraagstuk te rapporteeren.

Over het algemeen is men van oordeel — en de gouverneur deelt die meening — dat een eigen luchtlijn in Suriname weinig toekomst heeft. Suriname is meer een tusschenstation op de groote route New York—Buenos Aires, twee belangrijke centra met een rijk achterland. Suriname mist dit en in het land zelf is een vliegverbinding niet noodig. De afstand tot Curaçao — 400 zeemijlen — is te groot om in een dagreis gevlogen te worden. Wat dat betreft kunnen de Engelschen en Franschen, die meer koloniën verspreid in de West hebben liggen veel meer bereiken. Suriname ondervindt overigens groote voordeelen van den dienst der „Pan American Airways" en heeft het radio-zendstation ter beschikking gesteld van dezen dienst, die door de Amerikanen nog met niet minder dan twee dollar per vliegmijl gesubsidieerd moet worden.

De heer Rutgers bleek over den economischen en financieelen toestand van Suriname en de verwachtingen voor het komende jaar niet pessimistisch gestemd. Hoewel de koffie en de suiker nog lijden onder de algemeene malaise, schijnt Suriname de slechtste jaren al in 1928 en 1929 gehad te hebben. De balata is er weer bovenop en levert weer winst op. Ook met de bauxiet gaat het wel. Ook wat 's lands financiën betreft, zal 1930 niet slechter zijn dan 1929: de winstbelasting vormt slechts een klein deel van de inkomsten, die voornamelijk uit de invoerrechten gevonden worden. Doordat de planters en industrieelen hun bedrijven op gang houden, zijn deze nagenoeg niet verminderd.

Veel vertrouwen heeft de heer Rutgers in den steeds vooruitgaanden kleinen landbouw, die voornamelijk door Javanen en Britsch-Indiërs wordt uitgeoefend. Dit jaar heeft men al een klein kwantum rijst kunnen uitvoeren en de gouverneur twijfelt er niet aan, dat de uitvoer van landbouwproducten in de toekomst belangrijk zal vermeerderen.

Deze kleinlandbouw staat op een solide economische basis, zoo zeide de gouverneur, omdat de verbruikers zelf hoofdzakelijk van hun producten leven, De marktprijzen, die zij voor het overschot maken, hebben zoodoende voor hen als bestaansfactor weinig of geen invloed. Vele Javanen zijn binnen korten tijd tot een welstand gekomen, dien zij in hun geboorteland nooit zouden bereiken en de meesten willen, ondanks hun recht op vrije passage, niet terug.

Werkkrachten.

Voor zoover betreft de negerbevolking en de creolen, een volksgroep van plm. 60.000 zielen is het economische vraagstuk veel moeilijker. Dezen zijn voor den landbouw minder geschikt, niet, omdat zij lui zijn, zooals men wel zegt, maar omdat het hun niet zint. In Afrika b. v. vindt men, in tegenstelling met Z. O. Azië nergens een goeden inheemschen landbouw. Geeft men den neger echter werk waarvoor hij geschikt is, dan kan hij zeer hard werken. De balata-bauxiet- en ook de houtbedrijven maken dan ook alle van deze werkkrachten gebruik.

Ook de houtexport gaat geregeld vooruit. Suriname is nl. zeer rijk aan goede houtsoorten Oorspronkelijk bedierven de negers, die van oordeelkundig kappen weinig gehoord hadden, veel, maar nu het kappen volgens door deskundigen vastgestelde regels geschiedt, komt de houtexport meer en meer tot bloei.

De proeven met de sinaasappelcultuur zijn niet meegevallen. Men had een opbrengst van gemiddeld 700 stuks per boom verwacht, terwijl slechts een gemiddelde van 300 werd verkregen. De oorspronkelijke gedachte groote uitbreiding der plantages is dan ook uitgebleven. Bovendien is het voor den geregelden exporthandel een bezwaar, dat de oogsttijden zeer onregelmatig vallen. Er is thans echter een begin en de bezwaren zullen wellicht nog overwonnen kunnen worden, waarna de handel ongetwijfeld een weg zal weten te vinden om een goedkoope massaproductie af te zetten.

De heer Rutgers wees nog op de groote lasten, die onderwijs en ziekenverzorging op de toch reeds ongunstige financiën leggen. Suriname telt 40 dokters op een bevolking van 140 á 150.000 zielen. In O.-Indië is er één dokter op de 50.000 inwoners! Het onderwijs kost Suriname per hoofd f 8, O.-Indië f 1. In Suriname bestaat nl. leerplicht voor alle groepen der bevolking en daardoor komen kinderen ter school, die in Indië op de Hollandsch-Indische scholen worden geweigerd.

Een groote moeilijkheid is voorts het betrekken van geschoolde krachten uit het moederland. De Oost biedt betere vooruitzichten. Er is thans geen enkele uitgezonden onderwijzer meer bij het Surinaamsch openbaar onderwijs.

De Surinaamsche onderwijzers zijn zeker niet slechter, doch het gevaar voor een steeds groeiende vervreemding van het moederland is zoodoende niet denkbeeldig. Door een nieuwe detacheeringsregeling voor ambtenaren hoopt men hieraan tegemoet te komen.

Van Hier en Daar.

EEN REIS DOOR SOVJET-RUSLAND.

De toestand „onbeschrijfelijk slecht".

Joseph Toole, lid van het Britsche parlement en van de arbeiderspartij, reist in zijn vacantie graag rond om toestanden in andere landen te bestudeeren en is, aldus lezen we in de N. R. Ct., thans van een reis door sovjet-Rusland teruggekeerd.

Reeds in den trein waarmee hij over het vasteland terugkeerde, had hij in gesprekken met medereizigers scherpe kritiek op de toestanden in Rusland geleverd, zonder te vermoeden dat hij Engelsche journalisten tegenover zich had. die snel deze kritiek naar hun bladen hebben overgeseind. Hij heeft het verslag van het interview dat hem naar Engeland vooraf was gegaan op de hoofdpunten niet willen weerleggen, maar één voorbehoud gemaakt. Men had hem de woorden in den mond gelegd, dat de toestanden „ondraaglijk" zijn. In een gesprek met den Manchesterschen correspondent van de Times verklaart hij nu dat zijn bedoeling was geweest te zeggen dat zulke toestanden „hier ondraaglijk zouden zijn." Toole heeft namelijk den indruk gekregen dat de bevolking van Rusland in de steden en op het platteland het tegenwoordige regime aanvaardt, en de toestanden bijkans zonder klacht verdraagt. Hij gaf toe gezegd te hebben dat de wereld den hongersnood en de onbeschrijflijke ellende in Rusland niet beseft. Het cultureele en economische leven is vernietigd en het verschil kwam duidelijk uit, zoodra men uit Rusland Polen binnenkwam, waar men nieuwe gebouwen en goed gekleede menschen ziet, in treffende tegenstelling met het beeld van het openbare leven in Rusland.

Toole zei verder dat hij in het parlement bij elke gelegenheid voor Rusland op was gekomen, en dat hij ondanks alles wat hij te weten was gekomen, daarmee voort zou gaan en aan elke poging weerstand zou bieden om zich in de zaken van dat land te mengen. Hij zal voor credieten ten bate van handel met Rusland blijven stemmen. Maar zijn verbazing over den werkelijken toestand in Rusland dien hij nu zelf gezien heeft, is zooveel grooter, wanneer hij de feiten vergelijkt met al de berichten vol gloeiende bewondering van communisten en leden van de minderheidsbeweging, die Rusland bezocht hebben.

De toestand maakte op hem den indruk van „onbeschrijflijk slecht" te zijn. Toole heeft nergens zooveel walgelijke armoede, zooveel bedelaars of zooveel dronkaards in welke Engelsche of Amerikaansche stad ook gezien als te St. Petersburg en Moskou.

Het leven is schrikbarend duur. Het gemiddelde loon van een werkman in de Russische nijverheid is 50 roebel in de maand. Men kan den roebel op f 1,30 stellen. Boter kost negen roebel het pond of bijna f 12 en is dan nog van slechte hoedanigheid. Kleeren, schoenen, vleesch, brood, zeep en de algemeene levensbehoeften zijn alle gerantsoeneerd en vrouwen en kinderen staan overal in de queue met hun kaarten op hun aandeel in den karigen voorraad te wachtten. Toole heeft f 3.60 voor vier stoofperen betaald, f 12 voor een kip, f 3.60 voor een bloemkool. En een mijl (1600 meter rijden in een drosjki kostte f 12. In het hotel waar hij verblijf hield, werd alle mogelijke moeite gedaan om voor de gasten het beste op te dienen wat er te krijgen was en een goeden indruk te vestigen. Maar wanneer Toole gelegenheid kreeg de officieele gidsen kwijt te raken, zonder wie niemand eigenlijk in Rusland iets mag zien of hooren, vertelde men hem in het Engelsch dat hij beter eten dan anderen kreeg.

Menschen, die hem stilletjes iets toefluisterden voegden erbij: „Denk eraan dat u aldaar bespied wordt". In Rusland kan men dan ook niet als een toerist in andere landen doet rondkijken. Men moet daar heengaan waar de regeeringsambtenaren u heen sturen, maar zelfs zij kunnen de feiten niet verbloemen. Elke vijf of tien minuten ziet men op straat gewapende secties van het roode leger en tegenover zulk een machtsvertoon is er geen kans om een meening te uiten over het tegenwoordige stelsel in Rusland, behalve die, welke de regeering voorschrijft. Niemand tracht natuurlijk de openbare meening tegen bestendiging van de sovjetmacht te organiseeren, omdat iedereen die een andere meening uitspreekt, dadelijk in hechtenis genomen en zonder vorm van proces doodgeschoten wordt.

Toole bezocht het fabrieksdistrict van Moskou. Daar werken 310.000 menschen in de nijverheid. Mannen die zich vroeger als revolutionnaire leiders hebben onderscheiden, hebben er het heft in handen, maar zij missen de kennis om zulk een industrieele organisatie te besturen.

De eenige menschen in Rusland die goed gekleed rondloopen, zijn zij die in dienst van de regeering zijn. Toole vraagt wat de Engelsche werklieden van een stelsel zouden denken hetwelk ertoe leidt dat binnenlandsch bier f 2,10 per fleschje kost. De sovjet-regeering is vast besloten om niets uit het buitenland in te voeren, als dit te vermijden is. Zij legt er alles op toe, om hout en andere grondstoffen uit te voeren en zoo min mogelijk buitenlandsche goederen daarvoor in ruil terug te koopen. Metterdaad ziet men de toepassing in de praktijk van Lenin's stelregel dat het Russische volk, zoo noodig, gebrek moet lijden of in elk geval op verminderd rantsoen moet leven zoo lang dit noodig is, ten einde het land in staat te stellen zijn voortbrengselen uit te voeren en in ruil daarvoor de machines te koopen, die voor de industrialiseering van het land noodig zijn. Toole twijfelt er op grond van zijn waarnemingen zelf niet aan dat de sovjet-regeering bij de groote massa gereedelijk instemming vindt bij het toepassen van dit beginsel. De massa wordt in haar verdragen van haar tegenwoordige ellende geschraagd door de belofte van Rykof dat er over drie jaar rijkelijke voorraden van vleesch en andere levensbehoeften zullen zijn, — dit wat de bevolking in de steden betreft. Wat de boeren betreft, die natuurlijk net gros van de bevolking vormen, de reden waarom zij zich rustig houden is dat zij er beter aan toe zijn dan ooit onder het régime van den Tsaar het geval is geweest. Maar men moet er natuurlijk rekening mee houden dat er in elk bestuur van werklieden en boeren soldaten zitten.

De best gekleede en geschoeide menschen zijn politie-agenten en soldaten. De regeering kleedt hen. Goede schoenen kosten voor anderen f 108 per paar. Maar men kan op zijn kaart slecht eens in het jaar een paar nieuwe schoenen krijgen en ook maar een keer in het jaar ze laten verstellen. Zeep is gerantsoeneerd op de basis van een pond in de maand en kost f 8 per pond. De „gegoede" stand is in Rusland niet afgeschaft. Maar nu wordt hij alleen door de sovjet-menschen gevormd.

Toole besluit zijn mededeelingen aan den correspondent van de Times aldus: „Ik heb er niets tegen dat Rusland op zijn eigen manier zijn heil zoekt, maar ik kom ten sterkste er tegen op dat Engelschen de instelling van zulk een stelsel hier te lande zouden willen bepleiten. Het is ondenkbaar om zulk een stelsel aan een land als Engeland op te leggen, dat zich in geheel andere richting ontwikkeld heeft. In plaats dat men elk jaar te Moskou congressen houdt over het beramen van middelen om de sovjetmacht over de heele wereld uit te breiden, zou het gepaster zijn, congressen met zulk een doel in krankzinnigengestichten te houden."

16.000 METER DE LUCHT IN.

De gewaagde poging van professor Piccard.

Geen hoogterecord doch slechts wetenschappelijke waarnemingen.

Uit Augsburg, waar professor Piccard is aangekomen, is bericht ontvangen, dat zeer waarschijnlijk de opstijging tot 16.000 meter met den luchtballon FNRS op Dinsdag 9 Sept. of Woensdag zal gebeuren.

Over deze gewaagde onderneming meldt men uit Berlijn nog het volgende aan de N. R. Crt.:

Professor Piccard wil, zooals bekend, te Augsburg een poging ondernemen om met een luchtballon een hoogte van 16.000 meter te bereiken. De recordhoogte, die tot nu toe per ballon werd bereikt en wel in Amerika, bedraagt 12.000 meter. De bestuurder van den Amerikaanschen ballon kwam hierbij om het leven, daar de zuurstofvoorziening niet functionneerde. De ballon, dien prof. Piccard voor zijn proefnemingen bij een Duitsche fabriek heeft besteld, heeft een doorsnede van 30 meter en is de grootste ballon ter wereld.

Professor Piccard, die reeds te Augsburg is aangekomen, vertelde in een persgesprek, dat het niet in zijn bedoeling ligt het hoogterecord te verbeteren. Hij wil de stratosfeer bestudeeren. In de eerste plaats wil hij zijn aandacht wijden aan de cosmische stralen en aan de aardstralen. De door hem gebouwde gondel is van aluminium. De gondel aan zijn ballon heeft een doorsnede van 2.10 M. Voor verversching van de lucht neemt de geleerde twee toestellen met geperste lucht en met vloeibare zuurstof mee. Bovendien voor geval van nood twee thermosflesschen, bevattende elk één liter vloeibare zuurstof.

De geleerde vermoedt, dat op de betreffende hoogte de temperatuur 20 tot 25 graden boven het nulpunt zal zijn. Hij kan deze echter met pl. m. 10 graden verminderen. Om de warmte in de gondel met behulp van zonnestralen te kunnen regelen is de helft van de gondel zwart geverfd. Indien de temperatuur in de gondel te hoog wordt, draait de professor de aluminiumzijde van den kogel naar den kant van de zonnestralen. Om stijging van de temperatuur te verkrijgen, moet de zwarte zijde de zonnestralen opvangen. De gondel draait met hulp van een kleinen electromotor met luchtschroef. Teneinde het gewicht te kunnen wijzigen neemt professor Piccard 500 kilo ballast mede.

De gondel, die luchtdicht kan worden gesloten, bevat in haar buitenwand eenige ronde openingen met glasruiten van 5 c.M. dikte waardoor de passagiers hun waarnemingen kunnen doen. De gondel is niet zooals bij een gewonen ballon aan den ballon zelf bevestigd met een net, maar met licht touw, daar men het gewicht tot op een minimum wenschte beperken. Aan de gondel bevindt zich een klein valscherm, dat remmend moet werken. Professor Piccard verklaart aluminium voor den ballon te hebben gekozen, daar de ultraviolette stralen door dit metaal hun werking verliezen. De gevaarlijke gammastralen meent hij slechts in zeer geringe mate te zullen moeten doorstaan. De gondel zal een druk van 7 atm. kunnen uithouden. Professor Piccard heeft reeds vroeger twaalf tochten met luchtballons gemaakt.

Om te kunnen opstijgen zal de ballon met slechts 8200 kubieke meter waterstofgas moeten worden gevuld. Het gas kan zich in dit geval in sterke mate uitbreiden, zonder dat de draagkracht vermindert.

Indien de ballon strak gespannen is, wat vermoedelijk op een hoogte van 14 tot 15.000 meter het geval zal zijn, zal de ballon gedurende meerdere uren op een stabiele hoogte kunnen blijven, Daarna begint hij door gasverlies geleidelijk te dalen. Natuurlijk is ook een ventiel aanwezig, waardoor vroegere daling mogelijk is. De duur van stijging van den ballon is op vijf uur geschat.

Professor Piccard zal op zijn tocht worden vergezeld door zijn assistent Kipfer.

DUITSCHE KRIJGSGEVANGENEN IN SIBERIE.

Zij wisten niet dat de oorlog ten einde was . . . . .

Uit Beuthen wordt gemeld, dat dezer dagen twee vroegere Duitsche soldaten na twaalf jaar gevangenisstraf in Siberië te hebben doorgebracht, naar hun vaderland zijn teruggekeerd. Een van hen was een landweerman uit het district Arnowitz, de tweede een gewezen kurassier uit Breslau, die in het district Pless thuis hoorde. Zij hadden pas verleden jaar vernomen, dat de wereldoorlog uit was; zij hebben toen gevraagd naar Duitschland te mogen terugkeeren, maar niemand bekommerde zich om hen. Daarop ondernamen ze tenslotte een poging hun vaderland te voet te bereiken. Ze trokken over Moskou, Kofno en Warschau naar Duitschland. Een derde krijgsgevangene, een landstormman uit Gleiwitz, die zich bij hen had aangesloten, was tegen de inspanning van de lange reis niet opgewassen. Hij stierf onderweg in de buurt van Kofno. De beide anderen hebben vijftien maanden noodig gehad om ter bestemming te komen. De een heeft de lange jaren gevangenisstraf goed doorstaan, de andere echter schijnt niet meer heelemaal normaal te zijn. Beiden beweren dat zich in Siberië nog andere krijgsgevangenen bevinden, die niet weten, dat de oorlog ten einde is.

INDRUKWEKKENDE PLECHTIGHEID TE BOEDAPEST.

Drie geestelijken van joodsche afkomst.

In de Karmelietenkerk te Boedapest heeft een indrukwekkende plechtigheid plaats gehad. Pater Severin (in de wereld Ladislaus Szedö genaamd) droeg zijn plechtige eerste H. Mis op.

De jonge priester is de zoon van een bekend zakenman uit Boedapest. Voor zijn intrede in het klooster was de jonge Szedö werkzaam bij een bankinstelling in Boedapest. Maar na zijn overgang tot de katholieke Kerk verliet hij zijn betrekking om zich te gaan voorbereiden op het H. Priesterschap. Zijn oudste broer Michael was reeds enkele jaren geleden in de orde der Franciscanen getreden, en thans heeft hij als pater Dénes bij deze plechtige eerste H. Mis de feestpredikatie gehouden.

De derde broer van deze priesters leeft reeds jarenlang afgezonderd van de wereld als Karthuizer in 't bekende Karthuizer klooster van Calci in de buurt van Padua.

Pater Brocardus kon ingevolge de strenge bepalingen van zijn orde geen verlof krijgen om deel te nemen aan het feest van zijn jongsten broer. Alle familieleden van pater Severin (die allen nog Israëlieten zijn) waren bij de plechtige H. Mis tegenwoordig. Op verzoek van de moeder, die gedurende de H. Mis met tranen in haar oogen zat te bidden, mocht de jonge priester thuis bij zijn moeder het middagmaal gaan gebruiken.